

Микола БАЛТАЖИ,
Надзвичайний і Повноважний Посол;

Олена МАЛИНОВСЬКА,
докторка наук з державного управління

ПАМ'ЯТІ ВЧИТЕЛЯ

Ігор Петерс, доктор історичних наук, професор, народився 21 вересня 1923 року, відійшов у засвіти 13 березня 1990-го. Між цими датами — життя.

Пам'ятаємо розповіді І. Петерса про те, як підлітком він понад рік разом із матір'ю переховувався, мандруючи Україною, коли його батька заарештували під час «ежовщини». Мати, розуміючи, що її чекає доля дружини «ворога народу», рятувала сина від сирітства. Надзвичайна близькість, що розвинулася тоді між ними, збереглася назавжди, хоча матері й судилося пережити сина. Потім була війна, евакуація, навчання в інституті інженерів залізничного транспорту у Тбілісі. Проте після повернення до визволеного Києва Ігор Андріанович відмовився від інженерної кар'єри і вступив на факультет міжнародних відносин Київського державного університету імені Тараса Шевченка, який закінчив із відзнакою 1949 року (перший випуск). Так само успішним було навчання в аспірантурі Інституту історії Академії наук УРСР.

І. Петерс захистив кандидатську дисертацію 1954 року, а 1969-го став доктором історичних наук. Він був знаним фахівцем із новітньої історії країн Східної Європи, зокрема Чехословаччини, провідним славістом, належав до когорти найкращих вітчизняних істориків-міжнародників. 1978 року став одним із фундаторів Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР — першої в Україні спеціалізованої наукової установи з дослідження міжнародних політичних та економічних відносин. Очолював відділ соціалістичних країн інституту, був куратором регіональних відділів у Чернівцях та Ужгороді, відповідальним редактором журналу «Закордонний світ». Його високий професіоналізм і широка ерудиція виявлялись

у винятковій якості, чіткості та лаконічності формулювань, філігранному опрацюванні рукописів (монографій, доповідей, статей).

Коротка енциклопедична довідка, однак, не дає уявлення про те, якою людиною був І. Петерс і яким він запам'ятовувався нам — тим, хто мав за честь і щастя бути його учнями. Передовсім йому була притаманна надзвичайна інтелігентність і шляхетність. Неможливо уявити, щоб Ігор Андріанович не відчинив двері жінці чи не встав, побачивши, що до кімнати заходить жінка, навіть тоді, коли йому, вже тяжко хворому, зробити це було вкрай непросто. І не важливо, це була знана особа чи студентка-першокурсниця. Він був надзвичайно відповідальний, скромний і навіть трохи сором'язливий. Здавалося, перед тим як озвучити свою думку, він зважував кожне слово, щоб не образити співрозмовника.

І. Петерс мав чудове почуття гумору і загострене почуття справедливості. Водночас категорично не сприймав гучних фраз, того, що сьогодні називають піаром, похвал, нагород. Як тут не згадати про комічний випадок із відзначенням його 65-річчя, коли довелося злукавити, щоб запросити ювіляра на свято, яке влаштували колеги?

Вражав його науковий і життєвий досвід, мудрість (не випадково ми шанобливо називали його професором), але водночас позитив, відкритість і доступність. А ще, безумовно, любов. Любов до роботи й до нас, молодих-нерозумних, кого він учив професії. Можливо, тому, що власної сім'ї він так і не створив, його ставлення до молоді було майже батьківське. Ми «ходили на Петерса», як на справжнє свято, насолоджуючись спілкуванням — неформальним, дружнім і на рівних. Як науковий керівник аспірантів, він цінував у них самостійність і свободу, надаючи максимальний простір для творчого пошуку. Втім, не терпів байдужого, дилетантського та догматичного ставлення до науки. Заслужити його довіру було вельми непросто. Проте, якщо він переконувався, що людина налаштована на серйозну роботу, не шкодував ані сил, ані часу, навчаючи шукати інформацію, аналізувати дані, працювати над текстом. Ці уроки запам'яталися назавжди і стали запорукою неабияких досягнень учнів І. Петерса, серед яких кандидати й доктори наук, члени-кореспонденти Національної академії наук України, дипломати, Надзвичайні та Повноважні Посли. Завдяки йому вони стали не лише знаними фахівцями, а й людьми, за яких, сподіваємося, Ігореві Андріановичу було б не соромно.

Дякуємо Вам, Учителю!

Mykola BALTAZHY,
Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary;

Olena MALYNOVSKA,
Doctor of Public Administration

IN MEMORY OF A TEACHER

Abstract. In the article, alumni recount their experiences with their lecturer Ihor Peters, Doctor of History, Full Professor, Honoured Scientist and Engineer, who passed away on 13 March 1990. They describe the trials Mr Peters faced from early childhood: war, repression, life in Tbilisi, and more.

After returning to his homeland, he chose the path of a scholar. He enrolled in the Faculty of International Relations at Taras Shevchenko State University of Kyiv, graduating with honours and subsequently entering postgraduate studies. Ihor Peters was a renowned specialist in the contemporary history of Eastern European countries, particularly Czechoslovakia. Later, he headed the Department of Socialist Countries at the Institute of Social and Economic Problems of Foreign Countries of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR, where he supervised regional departments in Chernivtsi and Uzhhorod.

Ihor Peters was known not only for his scientific achievements but also for his intelligence, nobility, and humour. His students describe him as a responsible and modest scholar who supported and inspired young future researchers. His approach to work and students was almost paternal, and his guidance and advice were the key to his student's success in science and diplomacy.

Keywords: Ihor Peters, Faculty of International Relations at Taras Shevchenko State University of Kyiv, contemporary history of Eastern European countries, Institute of Social and Economic Problems of Foreign Countries of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR, science, specialists.